



211

СУД Д Я  
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

МАРКУШ Марія Андріївна

01033, м.Київ-33, вул. Жильянська, 14

тел. 238-11-13, 238-10-66

16.07.2007 № 331-16/891

РЕКТОРУ НАЦІОНАЛЬНОЇ  
ЮРИДИЧНОЇ АКАДЕМІЇ  
ІМ. ЯРОСЛАВА МУДРОГО  
ТАЦЮ В. Я.

61000, м.Харків

вул. Пушкінська, 77

ШАНОВНИЙ ВАСИЛЮ ЯКОВИЧУ!

У Конституційному Суді України, в стадії попередньої підготовки до розгляду Колегією суддів Конституційного Суду України, знаходяться матеріали справи за конституційним поданням 102 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України "Про внесення змін до Конституції України" від 8 грудня 2004 року (№ 2222 - IV) та Закону України "Про внесення змін до розділу IV "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про Конституційний Суд України" від 4 серпня 2006 року № 79-V.

Відповідно до частини другої статті 19 Закону України "Про Конституційний Суд України" прошу Вас висловити правову позицію щодо питань, викладених у конституційному поданні 102 народних депутатів України.

В розрізі висловленої правової позиції прошу дати відповідь щодо таких положень:

- про правову природу законів про внесення змін до законів;
- про правову природу законів про внесення змін до

**Конституції;**

- функціональне призначення законів про внесення змін до законів;

- **функціональне призначення законів про внесення змін до Конституції;**

- **теоретичні аспекти дії законів про внесення змін до законів та законів про внесення змін до Конституції у часі;**

- **спільні риси та відмінності між базовим законом та законом про внесення змін до закону, особливості закону про внесення змін до Конституції в тому числі щодо структури його побудови;**

- **теоретичні аспекти повноважень Конституційного Суду України щодо попереднього та наступного конституційного контролю на предмет конституційності Конституції України чи окремих її положень.**

Додаток: копія конституційного подання на 14 аркушах.

**З повагою**

Суддя-доповідач

**Маркуш М.А.**

213



УКРАЇНА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ  
НАЦІОНАЛЬНА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ  
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

61024, м. Харків-24, вул. Пушкінська, 77; телефон (8-057) 704-92-93, факс (8-057) 704-11-71

25.09.2007р. № 125.01.1370

00 15 4 1 Судді

На № 331-16/891

Конституційного Суду України  
Маркуш М.А.

Шановна Марія Андріївно!

На Ваш запит № 331-16/891 надсилаю висновок, підготовлений д.ю.н., професором., завідувачем кафедри теорії держави і права Петришиним О.В., к.ю.н., доцентом, завідувачем кафедри конституційного права України Барабашем Ю.Г. та к.ю.н., доцентом кафедри теорії держави і права Погребняком С.П.

Додаток: вказане на 13 стор.

З повагою  
Проректор з наукової роботи

*[Handwritten signature]* 20

КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ  
05.16/2950  
70 04

А.П. Гетьман

## ВІДПОВІДЬ

на запит судді Конституційного Суду України Маркуш М.А. стосовно конституційного подання щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 року № 2222 – IV та Закону України «Про внесення змін до розділу IV «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про Конституційний Суд України» від 4 серпня 2006 року № 79-V

1. Шукаючи відповідь на питання щодо правової природи законів про внесення змін до законів, перш за все необхідно з'ясувати правову природу законів взагалі.

Зазвичай закон розуміють як нормативно-правовий акт, тобто офіційний правовий документ, прийнятий уповноваженими на це суб'єктом у визначеній формі і за встановленою процедурою, який регулює суспільні відносини і містить норми права. Особливістю законів порівняно з іншими нормативно-правовими актами є те, що вони приймаються Верховною Радою України або всеукраїнським референдумом у межах їх повноважень, встановлюють відповідні засади правового регулювання в усіх сферах суспільних відносин, складають основу правової системи України та ін.

При визначенні особливостей правової природи законів про внесення змін до законів слід виходити з того, що ці закони умовно протиставлені так званим *первинним (новим<sup>1</sup>, базовим<sup>2</sup>) законам* (далі по тексту – первинні закони). Первинними є закони, спрямовані на первинне законодавче врегулювання певних суспільних відносин, а також на заміну застарілих нормативно-правових актів<sup>3</sup>. У свою чергу, закони про внесення змін до законів – це закони, які змінюють, доповнюють чи скасовують певні фрагменти первинних законів і таким чином ніби приєднуються до первинних законів, виступаючи з ними єдиним нормативно-правовим регулятором певних суспільних відносин.

<sup>1</sup> «Нові закони» – термін, використаний в частині третій ст. 22 Конституції України. Згідно з цією нормою «при прийнятті *нових законів* або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод».

<sup>2</sup> Якщо користуватися термінологією Вашого звернення.

<sup>3</sup> Справочник по нормотворческой технике: Пер. с нем. – 2-е изд., перераб. – М.: БЕК, 2002. – С. 9.

Головною рисою законів (як і будь-яких інших нормативно-правових актів) є їх характеристика як актів правотворчості, тобто *актів, що оформлюють встановлення, зміну чи скасування норм права*. Важливо підкреслити, що оформлювати встановлення, зміну чи скасування норм права можуть як первинні закони, так і закони про внесення змін до законів.

Для з'ясування особливостей правової природи законів про внесення змін до законів необхідно також звернути увагу на те, що серед актів, що мають правотворче значення, зазвичай виділяються так звані *додаткові акти правотворчості* – похідні і допоміжні акти. Так, *похідними актами правотворчості* є акти про зміну норм права, які містять викладення певної частини чи умови дій норми права, що змінюється. Допоміжними є акти, що не містять нових норм права, але мають значення для встановлення нових або зміни чи скасування раніше прийнятих норм. Без звернення до додаткових актів неможливо визначити, які з виданих в різний час нормативних актів, в якому вигляді і в яких межах є чинними<sup>4</sup>.

2. Правова природа законів про внесення змін до Конституції може бути з'ясована внаслідок їх порівняння (1) з Конституцією та (2) законами про внесення змін до законів.

(1) З'ясовуючи характер відносин між Конституцією і законом про внесення змін до Конституції, слід насамперед визначитися із *правовою природою Конституції*. Точкою відліку в цьому має бути правова позиція, яка була висловлена в рішенні Конституційного Суду України від 3 жовтня 1997 року № 4-зп у справі про набуття чинності Конституцією України. У зазначеному рішенні Конституційний Суд України підкреслив, що «Конституція України як Основний Закон держави за своєю юридичною природою є *актом установчої влади, що належить народу*», а «прийняття Конституції України Верховною Радою України означало, що у даному випадку *установча влада була здійснена парламентом*». Водночас, на думку

<sup>4</sup> Мицкевич А.В. Вспомогательные и производные акты правотворчества // Ученые записки ВНИИСЗ. – М., 1966. – Вып. 8. – С. 27.

Суду, *«закони є актами встановленої Конституцією України законодавчої влади і, більше того, актами єдиного органу законодавчої влади – Верховної Ради України».*

Аналогічні висновки містяться в рішенні Конституційного Суду України від 11 липня 1997 року № 3-зп у справі щодо конституційності тлумачення Верховною Радою України статті 98 Конституції України. Суд зауважив, що *«прийняття Конституції України Верховною Радою України було безпосереднім актом реалізації суверенітету народу, який тільки одноразово уповноважив Верховну Раду України на її прийняття. Це підтверджується пунктом 1 статті 85 Конституції України, яка не передбачає права Верховної Ради України на прийняття Конституції України, а також статтею 156 Конституції України, згідно з якою законопроект про внесення змін до розділів, які встановлюють засади конституційного ладу в Україні, після його прийняття у Верховній Раді України має затверджуватись всеукраїнським референдумом».*

Ця позиція знайшла свій логічний розвиток у рішенні Конституційного Суду України від 5 жовтня 2005 року № 6-рп/2005 у справі про здійснення влади народом. На думку Конституційного Суду України, *«положення частини третьої статті 5 Конституції України треба розуміти так, що народ як носій суверенітету і єдине джерело влади може реалізувати своє право визначати конституційний лад в Україні шляхом прийняття Конституції України на всеукраїнському референдумі».* Це, зокрема, означає, що *«народ має право приймати нову Конституцію України».* Врешті-решт, Суд дійшов висновку, що *«положення частини третьої статті 5 Конституції України треба розуміти так, що «тільки народ має право безпосередньо шляхом всеукраїнського референдуму визначати конституційний лад в Україні, який закріплюється Конституцією України, а також змінювати конституційний лад внесенням змін до Основного Закону України в порядку, встановленому його розділом XIII».*

Ці правові позиції в їх системному зв'язку дають можливість визначити *закони про внесення змін до Конституції (так само як і Конституцію) як акти реалізації суверенітету народу.* При цьому реалізація суверенітету народу при

внесенні змін до Конституції може відбуватися як *безпосередньо* (у випадку внесення змін до розділу I "Загальні засади", розділу III "Вибори. Референдум" і розділу XIII "Внесення змін до Конституції України" – відповідно до ст. 156 Конституції), так і *опосередковано* (у випадку внесення усіх інших змін – див. ст. 155 Конституції). В останньому випадку відповідними повноваженнями наділено Верховну Раду України. Це підтверджується також положенням пункту 1 частини першої ст. 85 Конституції України, яке акцентує увагу на існування меж цих повноважень і необхідність додержання порядку внесення змін до Конституції.

З цього випливає принципова відмінність між Конституцією і законом про внесення змін до Конституції: право на прийняття Конституції належить народові і може бути здійснене ним лише безпосередньо, тоді як право народу на внесення змін до Конституції може здійснюватись як безпосередньо, так і опосередковано (Верховною Радою).

Інша принципова різниця між Конституцією і законом про внесення змін до Конституції полягає в тому, що Конституція України не є законом у вузькому значенні цього терміну, тоді як *закон про внесення змін до Конституції є законом як у широкому, так і вузькому значеннях*.

У рішенні Конституційного Суду України від 11 липня 1997 року № 3-зп у справі щодо конституційності тлумачення Верховною Радою України статті 98 Конституції України підкреслюється: «Аналіз тексту Конституції України свідчить про те, що термін «закон» вживається в ній як у широкому, так і вузькому значеннях. У широкому значенні (яке охоплює також Конституцію України) термін «закон» вживається, наприклад, у статтях 13, 24, 35, 58, 68 Конституції України, які закріплюють загальновизнані правові принципи <...>. В основному ж у тексті Конституції України термін «закон» вживається у вузькому значенні, охоплюючи лише закони України, зокрема, він часто вживається у словосполученні «Конституція України і (та) закони України» (статті 10, 15, 36, 79, 126, 150 та ін.)».

Слід також звернути увагу ще на одну принципову особливість законів про

внесення змін до Конституції, пов'язану із наявністю в їх складі приписів різної юридичної сили. У законі про внесення змін до Конституції можна виділити, як мінімум, дві структурні складові (частини): перша – основна змістовна частина, що містить норми права, які змінюють Конституцію і після набрання чинності цим законом стають нормами Конституції; друга – прикінцеві та перехідні положення, які відповідають за процесуальний механізм імплементації першої складової. Після набрання чинності цим законом прикінцеві та перехідні положення не включаються до складу Конституції, а виконують функції звичайних похідних і допоміжних актів правотворчості. Приписи, що знаходяться в першій частині закону про внесення змін до Конституції, є нормами найвищої юридичної сили (за своєю юридичною силою вони є рівними нормам Конституції). Приписи, що містяться в прикінцевих та перехідних положеннях закону про внесення змін до Конституції, мають юридичну силу звичайних законів.

(2) За своїми правовими характеристиками закони про внесення змін до Конституції мають багато спільного з законами про внесення змін до законів. Можна припустити, що в цьому аспекті закони про внесення змін до Конституції мають розглядатися як аналог законів про внесення змін до законів. Якщо закони про внесення змін до законів змінюють, доповнюють чи скасовують певні фрагменти первинних законів, то закони про внесення змін до Конституції змінюють, доповнюють чи скасовують певні фрагменти Конституції.

Проте закони про внесення змін до Конституції мають також важливі юридичні відмінності порівняно із звичайними законами про внесення змін до законів. По-перше, ст. 154, 156 Конституції України передбачають особливий склад суб'єктів ініціювання таких законів. По-друге, ст. 159 Конституції України встановила обов'язковий попередній конституційний контроль відносно таких законів до Конституції, тоді як звичайні закони можуть бути лише об'єктом наступного конституційного контролю (див. п. 1 ч. 1 ст. 150 Конституції України). По-третє, їх прийняття вимагає кваліфікованої більшості



Верховної Ради України (не менш як дві третини від її конституційного складу), а в деяких випадках – додаткового затвердження всеукраїнським референдумом (ст. 155 і 156 Конституції України). Існують також інші відмінності процесуального характеру. Зрозуміло, що ця специфіка обумовлена особливостями Конституції як об'єкта, що піддається змінам.

Наведені вище факти дозволяють дійти висновку про те, що закони про внесення змін до Конституції є окремим видом законів, який має особливу правову природу.

3. На нашу думку, функціональне призначення законів тісно пов'язане з питанням про функції правотворчості. В юридичній літературі зазвичай вказують на чотири основні функції правотворчості: (1) функцію первинного регулювання суспільних відносин; (2) функцію оновлення правового матеріалу; (3) функцію ліквідації прогалин [та інших недоліків] в праві; (4) функцію систематизації нормативно-правового матеріалу<sup>5</sup>. Можна також вказати на існування інших функцій – наприклад, функції дерегулювання (відмови від правового регулювання) суспільних відносин. Це дає можливість стверджувати, що функціональне призначення законів зводиться до: (1) первинного регулювання суспільних відносин; (2) оновлення (зміни та доповнення) норм права; (3) ліквідації прогалин та інших недоліків в праві; (4) систематизації норм права; (5) дерегулювання суспільних відносин.

Зрозуміло, що функціональне призначення законів про внесення змін до законів полягає насамперед в оновленні (зміні та доповненні) норм права і ліквідації прогалин та інших недоліків в праві.

4. На нашу думку, функціональне призначення законів про внесення змін до Конституції і законів про внесення змін до законів принципово нічим не відрізняється. Отже, беручи до уваги викладені у відповіді № 3, можна констатувати, що функціональне призначення законів про внесення змін до Конституції полягає насамперед в оновленні (зміні та доповненні) норм

<sup>5</sup> Див., наприклад: Загальна теорія держави і права / За ред. М.В. Цвіка, В.Д. Ткаченка, О.В. Петришина. – Харків: Право, 2002. – С. 322–323.

Конституції і ліквідації прогалин та інших її недоліків.

5. З теоретичної точки зору темпоральна дія законів про внесення змін до законів не має жодних особливостей порівняно з первинними законами. Вона характеризується такими традиційними показниками, як (1) момент набрання законом чинності (регулюється насамперед ч. 5 ст. 94 Конституції України); (2) напрямок темпоральної дії закону (тут з врахуванням обмежень, запроваджених в ст. 58 Конституції України, можливі три варіанти – безпосередня дія, переживаюча дія і зворотна дія); (3) момент втрати законом чинності (тут, зокрема, слід враховувати положення ч. 2 ст. 152 Конституції України); (4) момент призупинення чинності закону<sup>6</sup>.

Оскільки закони про внесення змін до Конституції є законами у вузькому значенні цього терміну (див. відповідь № 2), то на них розповсюджується дія відповідних положень ст. 58, 94, 152 Конституції України. Таким чином, з теоретичної точки зору правила темпоральної дії законів про внесення змін до Конституції не відрізняються від темпоральних правил, що стосуються первинних законів та законів про внесення змін до законів.

6. Первинні закони і закони про внесення змін до законів мають спільні риси, що обумовлені їх статусом як законів. Ці акти є: (1) нормативно-правовими актами, тобто актами, що оформлюють встановлення, зміну чи скасування норм права; (2) актами, прийнятими Верховною Радою України або всеукраїнським референдумом; (3) актами, прийнятими у спеціальній формі – формі закону; (4) актами, прийнятими у межах відповідних повноважень (передбачені в ст. 92 Конституції України); (5) актами, прийнятими за встановленою процедурою (передбачена, зокрема, в ст. 94 Конституції України і регламенті Верховної Ради України); (6) актами, що стосуються встановлення відповідних засад правового регулювання в усіх сферах суспільних відносин; (7) актами, що мають вищу юридичну силу щодо інших видів нормативно-

<sup>6</sup> Детальніше про ці аспекти див., наприклад: Погребняк С.П. Колізії в законодавстві України та шляхи їх переборення: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 - теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень / Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого. – Харків, 2001.

правових актів.

Головні відмінності між первинними законами і законами про внесення змін до законів сформульовані у відповідях № 1 і 3. Стисло нагадаємо їх.

По-перше, первинні закони, спрямовані на первинне законодавче врегулювання певних суспільних відносин, а також на заміну застарілих нормативно-правових актів, тоді як закони про внесення змін до законів змінюють, доповнюють чи скасовують певні фрагменти первинних законів.

По-друге, первинні закони є самодостатніми для правового регулювання певних суспільних відносин, тоді як закони про внесення змін до законів не є самодостатніми, вони розцінюються лише як додаток до первинних законів. Приєднуючись до первинних законів, вони разом з ними виступають єдиним нормативно-правовим регулятором певних суспільних відносин.

По-третє, первинні закони можуть виконувати всі п'ять функцій, згаданих у відповіді № 3, тоді як функціональне призначення законів про внесення змін до законів полягає насамперед в оновленні (зміні та доповненні) норм права і ліквідації прогалин та інших недоліків в праві. Найбільш чітко розмежування між цими законами може бути проведено за функцією первинного законодавчого регулювання /суспільних відносин, яка реалізується лише за допомогою первинних законів.

Ці особливості у свою чергу обумовлюють певну специфіку законів про внесення змін до законів. Наприклад, вони мають дещо іншу порівняно з первинними законами структуру. При їх підготовці застосовується спеціальна законодавча техніка – техніка внесення змін. Ці особливості детально пояснені в Довіднику з нормотворчої техніки<sup>7</sup>.

7. Функціональне навантаження *попереднього конституційного контролю* законів про внесення змін до Конституції викладене в рішенні Конституційного Суду України від 9 червня 1998 року № 8-рп/98 у справі щодо внесення змін до Конституції України. У ньому, зокрема, зазначається, що «здійснюючи

---

<sup>7</sup> Справочник по нормотворческой технике: Пер. с нем. – 2-е изд., перераб. – М.: БЕК, 2002. – С. 162–165, 169–226.

422

превентивний конституційний контроль щодо відповідності вимогам статей 157 і 158 Конституції України законопроектів про внесення змін до Конституції України, Конституційний Суд України не обмежує повноважень Верховної Ради України вносити зміни до Основного Закону, а лише *забезпечує конституційність їх реалізації Верховною Радою України*, що є однією з основних гарантій стабільності Конституції України».

Мета попереднього конституційного контролю впливає зі змісту ст. 159 Конституції України, згідно з якою «законопроект про внесення змін до Конституції України розглядається Верховною Радою України за наявності висновку Конституційного Суду України *щодо відповідності законопроекту вимогам статей 157 і 158 цієї Конституції*».

Таким чином, під час попереднього контролю Конституційний Суд має з'ясувати: (1) чи передбачає законопроект скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина (ч. 1 ст. 157); (2) чи спрямований законопроект на ліквідацію незалежності чи на порушення територіальної цілісності України (ч. 1 ст. 157); (3) чи приймається законопроект в умовах воєнного або надзвичайного стану (ч. 2 ст. 157); (4) чи розглядався цей законопроект Верховною Радою України раніше, і якщо так і закон не був прийнятий, то чи поданий він до Верховної Ради України не раніше ніж через рік з дня прийняття рішення щодо цього законопроекту (ч. 1 ст. 158); (5) чи вже не змінювала Верховна Рада України протягом строку своїх повноважень ті ж самі положення Конституції України (ч. 2 ст. 158).

При цьому важливо підкреслити, що Конституційний Суд здійснює попередній контроль не тільки щодо первісного законопроекту, але й щодо усіх поправок, внесених в законопроект під час його розгляду у Верховній Раді. На цю обставину Конституційний Суд України звертає увагу в тому ж самому рішенні від 9 червня 1998 року № 8-рп/98: «У разі внесення в процесі розгляду у Верховній Раді України поправок до законопроекту він приймається Верховною Радою України за умови наявності висновку Конституційного Суду України про те, що *законопроект з внесеними до нього поправками* відповідає

вимогам статей 157 і 158 Конституції України». Отже, ігнорування цього положення парламентом означає порушення конституційної процедури внесення змін і доповнень до Конституції.

Норми Конституції не містять спеціальних положень, присвячених процедурі *наступного конституційного контролю* стосовно законів про внесення змін до Конституції. Оскільки вони є законами у вузькому значенні цього терміну, то ці закони підлягають перевірці на відповідність Конституції України (конституційність) на загальній підставі – тобто на підставі п. 1 ст. 150 Конституції України.

Згідно з абз. 2 ч. 1 ст. 15 Закону України «Про Конституційний Суд України» підставами для прийняття Конституційним Судом України рішення щодо неконституційності правових актів повністю чи в їх окремих частинах є: (1) їх невідповідність Конституції України; (2) порушення встановленої Конституцією України процедури їх розгляду, ухвалення або набрання ними чинності; (3) перевищення конституційних повноважень при їх прийнятті.

Проте наступний конституційний контроль стосовно законів про внесення змін до Конституції має певні особливості. На нашу думку, при розгляді питання про конституційність закону про внесення змін до Конституції не може перевірятися на відповідність Конституції його основна змістовна частина, тобто частина, яка містить норми права, які змінюють Конституцію. Це обмеження є логічним, враховуючи той факт, що після набрання чинності цим законом вони стають нормами Конституції. Водночас перевірки на відповідність Конституції можуть підлягати прикінцеві і перехідні положення закону про внесення змін до Конституції.

Дві інших підстави, а саме порушення встановленої Конституцією України процедури розгляду законів, їх ухвалення або набрання ними чинності та перевищення конституційних повноважень при їх прийнятті, можуть застосовуватися при перевірці на конституційність закону про внесення змін до Конституції. Прикладами порушення процедури можуть бути: прийняття законопроекту з внесеними до нього поправками без отримання висновку

Конституційного Суду як по законопроекту, так і по законопроекту з внесеними до нього поправками; голосування за попередньо схвалений законопроект не на наступній черговій сесії Верховної Ради України; повторне подання законопроекту про внесення змін до розділів I, III і XIII Конституції з одного й того самого питання до Верховної Ради України одного скликання; подання законопроекту про внесення змін до розділів I, III і XIII Конституції до Верховної Ради України іншими суб'єктами, ніж Президент України або щонайменш як дві третини від конституційного складу Верховної Ради України; призначення всеукраїнського референдуму не Президентом України тощо.

Слід нагадати, що Конституційний Суд України особливо наголошував на важливості додержання процедури саме при прийнятті законів про внесення змін до Конституції. Так, у згаданому вище рішенні від 5 жовтня 2005 року № 6-рп/2005 він підкреслив, що узурпацією державної влади є «привласнення переліченими суб'єктами (державою, її органами або посадовими особами – О.П., Ю.Б., С.П.) права, яке передусім належить народові, *вносити зміни до Конституції України у спосіб, який порушує порядок, визначений розділом XIII чинного Основного Закону України ...*».

Отже, ми можемо констатувати, що закон про внесення змін до Конституції, який набув чинності, може бути предметом розгляду Конституційним Судом. При цьому, на нашу думку, Конституційний Суд має право перевірити, по-перше, факт, чи була дотримана процедура розгляду та ухвалення відповідного закону положенням розділу XIII Конституції та інших норм Основного Закону. По-друге, він має право перевіряти на відповідність Конституції норм прикінцевих і перехідних положень закону. Водночас не підлягають перевірці на конституційність «матеріальні» («змістовні») положення такого закону, що містять в собі нові норми Конституції.

Щодо питання про конституційність Закону України «Про внесення змін до розділу IV «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про Конституційний Суд України» від 4 серпня 2006 року № 79-V можна зазначити

наступне. На нашу думку, встановлення обмеження на здійснення конституційного контролю відносно законів про внесення змін до Конституції, які набули чинності, є неконституційним кроком. В цілому погоджуючись із тією аргументацією, яка наведена в конституційному поданні, звертаємо Вашу увагу на те, що зазначені законодавчі зміни не відповідають положенню ч. 2 ст. 6 Конституції, згідно з яким межі повноважень органів влади (у тому числі і Конституційного Суду України – О.П., Ю.Б., С.П.) встановлюються Конституцією. Нагадаємо, що в ч. 1 ст. 150 Конституції України, як і в інших її нормах, не встановлено жодних обмежень щодо виду законів, які можуть бути предметом розгляду Конституційним Судом України. Тому подібні обмеження щодо повноважень Суду можуть бути запровадженні лише шляхом внесення змін до відповідних статей Конституції і за умови, що вони не будуть визнані такими, що передбачають скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина.

Враховуючи вищевикладене, зазначимо:

1. Закон про внесення змін до Конституції може бути предметом наступного конституційного контролю з урахуванням таких особливостей:

1.1. На відповідність Конституції можуть бути перевірені лише ті норми Закону, які не містять в собі нових норм Конституції (тобто його прикінцеві і перехідні положення).

1.2. Закон в цілому може бути перевірений Конституційним Судом України лише з позиції дотримання встановленої Конституції процедури його розгляду та прийняття, а також наявності у суб'єкта, який його прийняв, відповідних конституційних повноважень.

2. Будь-які обмеження повноважень Конституційного Суду України, окрім випадку обмеження цих повноважень шляхом внесення відповідних змін і доповнень до Конституції України, є неконституційними.

3. Питання про конституційність Закону України «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 року № 2222 – IV може бути вирішене лише після повного та всебічного з'ясування обставин, викладених у

відповідному конституційному поданні, зокрема шляхом детального дослідження документів (стенограм засідань Верховної Ради України, відповідних законопроектів тощо), що супроводжували прийняття цього Закону.

**Завідувач кафедри  
теорії держави і права  
академік АПрНУ, д.ю.н., проф.**

**О.В. Петришин**

**Завідувач кафедри  
конституційного права України  
к.ю.н., доц.**

**Ю.Г. Барабаш**

**Доцент кафедри  
теорії держави і права,  
к.ю.н., доц.**

**С.П. Погребняк**